

ANG

Bayan

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Bisaya
Espesyal nga Isyu
Disembre 9, 2007
www.philippinerevolution.org

Pasidungog kang Kasamang Monico M. Atienza

Partido Komunista sa Pilipinas

Labing taas nga pasidungog ang gihatag sa Partido Komunista sa Pilipinas ug tibuok rebolusyonaryong kalihukan kang Kasamang Monico "Ka Togs" Atienza. Mipanaw si Ka Togs niadtong Disembre 5 sa pangidaron nga 60 anyos matapos ang hapit usa ka tuig nga pakigbisog sa grabing balatian. Kapin upat ka dekada siya nga mapadayonong nag-alagad isip matinud-anon, madasigon ug maayong rebolusyonaryo ug komunista, ug dako ang natampo sa pag-asdang sa proletaryong rebolusyong Pilipino.

Si Ka Togs lakip sa mga misalmot sa subling pagtukod sa Partido Komunista sa Pilipinas niadtong Disembre 26, 1968 sa paggiya sa Marxismo-Leninismo-Panghunahunang Mao Zedong. Gipili siya isip usa sa mga membro sa unang Komite Sentral sa Partido. Usâ pa niini, usa si Ka Togs sa mga nanguna ug hingpit nga nagpasiugda sa pagpaasdang sa Unang Kalihukang Pagtul-id sulod ug gawas sa PKP sukad 1967. Hugot usab niyang gisuportahan ang Ikaduhang Kalihukang Pagtul-id nga gilunsad sa PKP sukad 1992.

Istudyante pa lamang siya sa hayskul dihang nahiamgo na si Ka Togs sa kalalom sa mga katilingbanong suliran ug sa panginahinanglan sa proletaryong rebolusyon alang sa pundamental nga mga pagbag-o sa katilingbanong sistema sa Pilipinas. Sa Boys High School sa Far Eastern University (FEU), kundiin migradwit siya nga *valedictorian* niadtong 1964, nahimong membro siya sa Kabataang Makabayan ug nagsilbing pangulo sa *student government* sa iskwelahan. Lakip si Ka Togs sa delegasyon sa mga istudyante nga miduaw sa People's Republic of China aron mag-obserbar ug magtuon sa mga kasinatian ug nakab-ot nga paglambo sa pagpaasdang didto sa ilang nasudnon-demokratiko ug sosyalistang rebolu-

syon.

Dihang nagkolehiyo siya sa University of the Philippines niadtong 1965, si Ka Togs nahimong membro sa Student Cultural Association of UP (SCAUP), usa ka kapunungan nga nakatumbok sa lalom nga pagtuon sa kahimtang sa nasud ug sa Marxismo-Leninismo, ug sa pagpukaw, pag-organisa ug pagmobilisa sa han-ay sa mga sama nila nga istudyante. Wala magdugay, nahimo siyang pangulo niini.

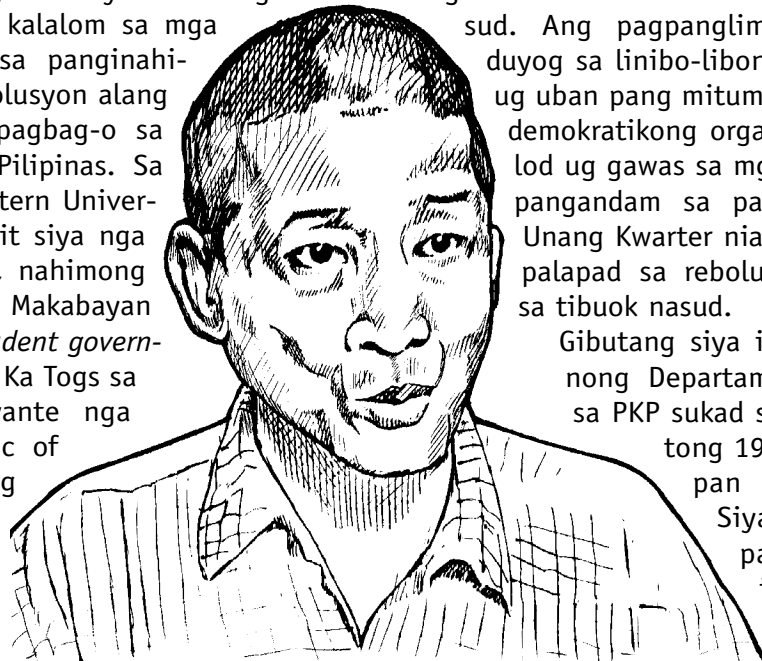
Kugihan siya sa pagbasa ug pagtuon sa kasaysayan, mga sinulat sa Marxismo-Leninismo-Panghunahunang Mao Zedong, ug mga rebolusyonaryong akda mahitungod sa Pilipinas, China, Vietnam ug uban pang kanasuran ug sa pangkalibutang kalihukan sa proletaryado ug katawhan.

Lakip siya sa unang grupo sa Partido diha sa Kabataang Makabayan (KM) ug nagsilbing Pangkinatibuk-ang Kalihim sa kapunungan sukad niadtong 1968 hangtud 1970. Gipangunahan niya ang paspas nga pagpalapad sa mga tsapter niini sa mga iskwelahan ug mga komunidad sa Metro Manila ug sa tibuok nasud.

Ang pagpanglimbasog nila Ka Togs, duyog sa linibo-libong mga aktibista sa KM ug uban pang mitumaw nga mga nasudnon-demokratikong organisasyong masa sa sulod ug gawas sa mga tunghaan nagsilbing pangandam sa pagsulbong sa Unus sa Unang Kwartier niadtong 1970 ug sa pagpalapad sa rebolusyonaryong kalihukan sa tibuok nasud.

Gibutang siya isip pangulo sa Nasudnong Departamento sa Organisasyon sa PKP sukad sa pagtukod niini niadtong 1968 hangtud nga hidakpan siya niadtong 1974.

Siya ang nagdumala sa pagpakusog sa organisasyon ug kadreng pwersa sa Partido. Gipangunahan niya ang

pagtukod ug pagpakaylap sa mga iskwelahan alang sa nasudnong demokrasya nga mi-ani og puloan ka libong mga aktibista nga produkto sa unús. Ang mga pagtuon ug pagbansay nga gipahigayon niining maong mga tunggaan nagkonsolida sa mga mitumaw nga aktibista, nagpataas sa ilang rebolusyonaryong kahimatngon ug nagsilbing atabay sa mga kadre alang sa ligal nga demokratikong kalihukan ug armadong pakigbisog.

Nagbaton siya og yaweng papel sa makaylapon nga pagpundar sa mga bata kang organisasyon sa Partido, sa paspas nga pagpadaghan sa ginsakpan sa Partido ug sa pagdani ug pagpadala og mga aktibistang masa gikan sa han-ay sa mga mamumuo ug kabatan-onan ngadto sa kabanikanhan aron molihok sa han-ay sa masang mag-uuma ug mo-alagad sa Bagong Hukbong Bayan.

Sa paggabay ni Ka Togs, ang gisugdan nga pila ka gatus nga membro sa Partido niadtong 1970 paspas nga midaghan ngadto sa 4,000 niadtong 1974. Ginatusgatus nga mga binhing kadre sa Partido ang gibansay ug gipalambo

ubos sa iyang pagpangulo.

Si Ka Togs nahimong maayo ug epektibong pangulo sa Partido. Lig-on ang iyang makihut-ong ug rebolusyonaryong baruganan. Kugihan siya nga magtuon sa rebolusyonaryong teorya ug praktika. Managsama kahugot ang paghupot niya sa mga rebolusyonaryong prinsipyo ug kawsa ug ang pagpraktika niya niini sa kaugalingong kinabuhi. Walay puas siya sa pakigbisog, yano ang kinabuhi, walay unsamang luho ug pagkamakinagalingon ug walay pagduhaduha sa paghalad sa tanang katakus alang sa rebolusyon. Kusog ang determinasyon, kaandam, kakugi, inisyatiba ug kahapsay sa pagtuman sa mga katungdanan. Hugot niyang gihuptan ang mithi ug kawsa. Wala siya masimang o madiskaril sa mga babag o pulupanahon nga kapakyasan. Mamugnaon siya sa pagsulbad sa mga problema ug sa pagkab-ot og labaw pang mga kadaugan.

Maayo si Ka Togs sa pagdumala ug pakigsandurot sa mga kauban sa nagkalain-laing ang-ang sa organisasyon. Epektibo niya nga mapalihok ang mga kauban nga gipangulohan nila. Lalom siya maghunahuna, kugihan ug untup sa panahon nga mangutana, makigbinayloay'g opinyon ug makigtinabangay sa mga kauban sa pagpatuman ug pagpakamaayo sa mga katungdanan. Bisan pa nga malumò siya nga manulti, usahay motaas ang iyang tingog kung anaay mga problema sa pagpatuman sa mga gimbuhaton, ingon usab kung nagdusò siya og mga mahinungdanong punto taliwala sa madasigong panagirgo. Apan mapahiubsanon siyang mobakwi, kinasing-kasing nga mamati ug malumoy nga magpatinaw, ug wala bisan kanus-a man nagwarawara og otoridad sa mga mas nahaubos kaniya ang ranggo. Mahigalaon, mapahiubsanon, matinabangon, magiistoryahon ug

masayaon nga kahugoy-hugoy si Ka Togs.

Hidakpan sa kaaway si Ka Togs niadtong 1974 kuyog sa iyang asawa, ang ilang anak ug pipila pa nga mga kasama. Mitagamtam siya og mangilngig nga tortyur sa kamot sa mga berdugo sa pasistang diktaduryang Marcos. Gikuryente ang nagkalain-laing bahin sa iyang lawas ug gipaso-pasoan ang iyang kinatawo. Gi-indyksyonan siya og "truth serum" sa desperasyon nga lugson siya nga ibutyag ang nahibaw-an niya nga mga importasyon.

Sagunson ang gabii nga siya gihikawan og tulog samtang nagbuntag nga gipadungog kaniya ang teyp nga kunohay nagbakho ang iyang asawa'g anak dulot sa tortyur. Luyo niining tanan, pakyas ang kaaway nga pulpogon ang puthaw'ng baruganan ni Ka Togs.

Bisan sa detensyon, nagpabilin nga militante ug masuklanon ang diwa ni Ka Togs. Wala siya mohunong sa pag-awhag sa mga kauban nga mobarog ug mosukol. Lakip siya sa mga nanguna sa gilunsad nga *hunger strike* sa mga detenidong politikal sa Camp Bagong Diwa, Bicutan niadtong 1976. Gipahimungot sa militar ang ilang grabing kasuko diha kaniya ug uban pang gikatahapang nangulo sa protesta. Gibunlot ug giguyod siya ug uban pa gikan sa regular nga bilangoan ug gidala sa bartolina aron silotan.

Lalom ang gibilin nga mga kadaot sa kalawasan ug hunahuna ni Ka Togs niining maong pagpanagmal sa militar. Gisulod siya sa V. Luna Hospital matapos nakasinati og kaluya sa kusog (*nervous breakdown*).

Human sa kapin usa ka dekada nga detensyon, wala mapala ang rebolusyonaryong baruganan ni Ka Togs. Nakalaya siya gikan sa detensyon niadtong 1980. Mabayanihon ang pagpaningkamot niya nga ma-

Espesyal nga Isyu Disembre 9, 2007

Ang *Ang Bayan* gipagulà sa pinulongan nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ug Ingles.

Mahimo kining *i-download* gikan sa Philippine Revolution Web Central nga mahipalngan sa:

www.philippinerevolution.org

Modawat ang *Ang Bayan* og mga tam-po sa dagway sa mga artikulo ug balita. Giawhag usab ang mga magbabasa nga magpadangat og mga pagsaway ug rekomendasyon ngadto sa pagpalambo sa atong mantalaan. Maabot kami pinaagi sa *email* sa:

angbayan@yahoo.com

Ang *Ang Bayan* gimantala duha ka beses matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista sa Pilipinas

kabangon ug makapangibabaw sa mga kadaot nga natagamtam niya sa mga kamot sa kaaway. Samtang nagpaayo ug nagpauli'g lawas pa, mibalik siya sa unibersidad kundiin gipadayon niya ang pag-iskwela, mikuha og mga kurso nga *masteral* ug *doctorate* sa Philippine Studies ug sa ngadto-ngadto nahimong propesor sa Departamento ng Filipino at Panitikan sa Pilipinas sa University of the Philippines.

Daghang dagkong tampo si Ka Togs sa iyang panukiduki sa kasaysayan sa rebolusyong Pilipino ug sa paghatag-kamahinungdanon ug pagpalambo sa nasudnong pinulongan. Gipakita niya sa iyang gisumitir nga *masteral degree* nga *thesis* nga "Kilusang Pambansang Demokratiko: Mga Hakbang at Aktibidad sa Pambansang Wika" ang nahimong mahinungdanong tampo ug impluwensya sa rebolusyong kalihukan sa pagpalambo sa nasudnong pinulongan. Lakip sa uban pang sinulat niya ang "Saklaw at Lapit sa Pagsulat ng Kasaysayan ng Wikang Pambansa: Isang Mungkahi;" "Filipino ng Kilusang Pambansa - Demokratiko (KPD): Pilosopiya at Pulitika sa Pambansang Wika;" "Ang Rebolusyong 1896 at ang Nagpapatuloy na Pakikibaka para sa Pambansang Dignidad at Solidaridad;" "Filipino Bilang Midyum ng Analisis;" "Kilusang Pambansa-Demokratiko sa Wika;" "Ang Pambansa-Demokratiko sa Pagpaplanong Pangwika;" "Dala-wang Ilang Tala at Gramatika"; ug "Ang Pulitika sa mga Tula ni Huseng Batute." Daghan usab siyang sinulat ug namantala nga mga mamugnaong akda ug hubad sa Pilipino nga nagkalain-laing mahinungdanong mga akda sa uban mahitungod sa rebolusyon, kasaysayan, syensya ug teknolohiya, ug uban pa.

Isip pag-ila sa kabatid ni Ka Togs sa nasudnong pinulongan, gihatag kaniya ang Santiago Fona-

cier Professorial Chair on Language ug National Book Award in Linguistics. Kanunay siyang gikonsulta sa daghang mga kauban bahin sa paggamit sa pinulongang Pilipino, sa tago ug dayag nga kalihukan.

Epektibo nga gigamit ni Ka Togs ang klasrum ug mga pagtuon aron pakaylapon ang mga ideya nga patriyotiko, demokratiko, progresibo ug rebolusyonaryo. Nagsilbi usab siya nga tigtagbag sa wala maihap nga mga aktibistang kabatan-onan sa ilang gimbuhaton sa pag-organisa ug pagpalihok sa mga istudyante. Ang iyang gamay nga opisina kanunay'ng bukas sa mga "konsultasyon" sa mga aktibista. Wala niya ihikaw ang iyang gamay'ng kita isip propesor aron tabangan ang mga aktibistang nanginginanglan.

Nahimo usab siyang presidente sa First Quarter Storm Movement nga gilangkoban sa mga aktibista niadtong panahon sa rehimeng Marcos ug padayon nga nagbarog ug nagtampo sa nasudnon-demokratikong kalihukan. Kanunay siyang nahimong tigpamabâ ug tigpakaylap sa nasudnon-demokratikong panglantaw sa nagkalain-laing porum bahin sa mga kasamtangang hisgotanan ug panghitabo sa politika ug bisan sa kasaysayan.

Mitabang usab si Ka Togs sa pagtukod ug pagdumala sa Partido ng Bayan (PnB), kundiin siya ang mipapel isip Puli-Kalihim alang sa Organisasyon. Niadtong 1987, nahimong target sa mga pagpamatay sa militar ang mga lider ug membro sa bag-ohay pa lamang tukod nga partido. Gi-ambus sa

mga berdugong militar ang gisakyan nila Ka Togs ug mga kauban niya sa PnB pagkagikan nila sa usa ka interbyu sa istasyon sa radyo sa Broadcast City sa Tandang Sora, Quezon City. Grabing hisamdan si Ka Togs, samtang ang duha pa nilang kauban namatay. Nalubong ang bala sa kal. .45 sa iyang tangkugo ug naigo usab siya sa tiil. Labaw'ng nadugangan ang mga kadaot sa iyang lawas.

Gi-ataki sa kasingkasing si Ka Togs niadtong Disembre 2006. Didto na lamang sa hospital nahibawan nga anaa na diay siya'y kanser sa tutunlan nga nahimong hinungdan sa iyang lisod nga pagginhawa.

Bisan pa nga wala na siya makabalik sa panimuut, walay hunong ang pagdu-

aw sa iyang mga kauban, aktibista, higala ug daghan pang midayeg ug nagmahal kaniya. Wala maihap ang nag-atiman ug nag-amuma kaniya sa hapit usa ka tuig niya nga dili na makabakud ug naghigdaan na lamang (*bedridden*).

Sa iyang pagpanaw, hingpit nga gihataga'g kabililhon sa Partido Komunista sa Pilipinas ug tibuok rebolusyonaryong kalihukan ang daghang mabayanihong tampo ni Kasamang Monico M. Atienza diha sa pagtukod ug pagpakusog sa Partido ug rebolusyonaryong kalihukan ug sa pagpaasdang sa rebolusyonaryong pakigbisog sa katawhang Pilipino.

Kining mga tampo lalom na nga nakulit sa kasaysayan sa Partido ug rebolusyong Pilipino. Mibunga ug padayon nga mobunga kini og daghan pang pag-asdang ug kadaugan. AB

Si Ka Togs nahimong maayo ug epektibong pangulo sa Partido... Walay puas siya sa pakigbisog, yano ang kinabuhi, walay unsamang luho ug pagkamakinaugalingon ug walay pagduhaduha sa paghalad sa tanang katakus alang sa rebolusyon.